

Evaluering av nasjonal- og flerregional behandlingstjenester 2014

Kriterier i denne evalueringen bygger på regelverk fastsatt i forskrift om godkjenning av sykehus, bruk av betegnelsen universitetssykehus og nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten av 17. desember 2010, kapittel 4, og tilhørende veileder om Godkjenning av nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten, sist revidert 1.mai 2014.

Navn på tjenesten:	Nasjonal behandlingstjeneste for embolisering av intrakranielle og spinale (arteriovenøse) AVmalformasjoner og durale AV-fistler										
Lokalisering:	Oslo universitetssykehus HF										
Tjenestens innhold: Det skal utarbeides en kort beskrivelse (inntil 100 ord) av tjenestens innhold, formål og avgrensning. Bare de helseforetak som er tillagt ansvar for en nasjonal eller flerregional behandlingstjeneste skal drive høyspesialisert pasientbehandling innenfor tjenestens ansvarsområde. Beskrivelsen av tjenestens innhold må være tydelig på hvilket behandlingstilbud tjenesten skal ivareta. Beskrivelsen skal være forståelig for brukere og publikum generelt.											
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Ja</th> <th>Nei</th> <th>Ikke oppgitt</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Er tjenestens innhold, formål og avgrensning tilstrekkelig beskrevet?</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>					Ja	Nei	Ikke oppgitt	Er tjenestens innhold, formål og avgrensning tilstrekkelig beskrevet?			
	Ja	Nei	Ikke oppgitt								
Er tjenestens innhold, formål og avgrensning tilstrekkelig beskrevet?											
Kommentar: Dagens beskrivelser av innhold, formål og avgrensning for de nasjonale tjenestene varierer både i kvalitet og innhold. Noen av beskrivelsene reflekterer ikke tjenestens innhold, noen er vanskelig å forstå for brukere av tjenesten og noen er ikke i tråd med regelverk for ordningen. Helsedirektoratet har iverksatt et arbeid for å få utarbeidet beskrivelser for alle nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten etter en felles mal. Dette arbeidet vil bli ferdigstilt i 2015. Gjeldende beskrivelse av tjenestens innhold, formål og avgrensning er derfor ikke vurdert for 2014.											

Tilgjengelighet:

Nasjonale og flerregionale behandlingstjenester tillagt ansvaret for å ivareta all utredning og behandling nasjonalt innenfor tjenestens ansvarsområde. Tjenesten skal sørge for at tilbud om utredning og behandling er likeverdig tilgjengelig. Tjenesten skal etablere egne systemer for å kunne dokumentere den nasjonale tjenestens virksomhet og for å kunne avdekke eventuelle forskjeller i tilgjengelighet.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Er tjenesten likeverdig tilgjengelig ut fra antall nyhenvisninger fordelt pr region?		X	

Kommentar:

Det var totalt 9 nyhenviste pasienter som ble behandlet i 2014, 6 av disse kom fra egen helseregion. Det fremgår av årsrapport at tjenesten fortsatt ikke får henvist alle aktuelle pasienter for vurdering og evt behandling. Denne tjenesten er ikke likeverdig tilgjengelig.

Nasjonale og flerregionale behandlingstjenester skal på vegne av de fire helseregioner ivareta «sørge for ansvaret» for alle pasienter innenfor sitt definerte ansvarsområde. For at dette skal være mulig, må tjenesten utarbeide entydige henvisningskriterier og helsetjenesten/de som kan henvise må være kjent med tilbudet og henvisningskriteriene. Når en behandling er sentralisert til en nasjonal behandlingstjeneste, har helsetjenesten plikt til å henvise alle pasienter som faller inn under tjenestens ansvarsområde til tjenesten. Det er tjenestens ansvar å sikre at behandlingstilbudet og henvisningskriteriene er kjent. Dette er også en av begrunnelsene for at nasjonale behandlingstjenester skal utarbeide en egen plan for kompetansespredning.

Det forutsetter at tjenesten iverksetter tiltak for å utarbeide entydige henvisningskriterier og at det gjennomføres et bredt arbeid for å gjøre tjenesten, tjenestens innhold og henvisningskriterier kjent. Den nasjonale tjenesten skal rapportere om hvilke tiltak som er iverksatt gjennom årlig gjennom årsrapport.

For senere årsrapporter bes det om at tjenesten kvitterer ut om det er utarbeidet egne henvisningskriterier for tjenesten.

Kompetansespredning, veiledning og rådgivning:

Nasjonale og flerregionale behandlingstjenester skal sørge for veiledning, kunnskaps og kompetansespredning til helsetjenesten, andre tjenesteytere og brukere, og bidra i relevant undervisning. Ikke minst vil dette dreie seg om å spre kunnskap om diagnostikk, behandling og oppfølging av pasienter innenfor tjenestens ansvarsområde og om hvordan helsetjenesten i alle helseregioner kan underbygge og dra nytte av den nasjonale behandlingstjenesten. Dette er et systematisk arbeid som krever at det utarbeides en plan for kompetansespredning.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Driver tjenesten kompetansespredning, rådgivning og veiledning?	X		

Kommentar:

Det rapporteres om at tjenesten deltar med 20 timer i grunn-, etter og videreutdanning av helsepersonell og internopplæring. Det fremgår ikke at det er iverksatt andre tiltak med tanke på opplæring eller å gjøre dette behandlingstilbudet kjent. Det fremgår ikke at tjenesten driver råd og veiledning rettet mot helsetjenesten eller publikum. Tjenesten har ikke utarbeidet plan for kompetansespredning.

Kvalitetssystem:

Formålet med å etablere en nasjonal tjeneste, er å heve kvaliteten på helsetjenesten. Nasjonale og flerregionale behandlingstjenester skal etablere system for å overvåke og følge opp egne behandlingsresultater eksempelvis gjennom bruk av dokumentasjonssystemer, herunder kvalitetsregistre, biobanker mv.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Er det etablert et system for å overvåke egne behandlingsresultater?		X	
Er det knyttet kvalitetsregister eller biobank til tjenesten?		X	

Kommentar:

Det er under utvikling et kvalitetsregister for tjenesten.

Det forutsettes at nasjonale behandlingstjenester har etablert systemer for å følge opp egne behandlingsresultater. Etablering av en nasjonal eller flerregional behandlingstjeneste betyr at all behandling blir sentralisert til et eller to helseforetak. En slik behandlingstjeneste ivaretar innenfor sitt definerte ansvarsområde «sørge for ansvaret» på vegne av alle helseregioner. Det er derfor viktig at behandlingsresultater gjøres tilgjengelig for landets helseregioner og helseforetak. Ved bruk av lokale medisinske kvalitetsregistre, må tjenesten etablere et system for å gjøre behandlingsresultatene tilgjengelig.

Forskningsaktivitet:

En sentralisering av behandlingen til ett eller to steder i landet skal bidra til økt kvalitet gjennom oppbygging av faglig spisskompetanse. Kompetansen skal bygge på kunnskap som er vitenskapelig dokumentert og som fremkommer gjennom forskning, kunnskapsoppsummeringer, medisinsk metodevurdering m.m. Det forventes derfor at Nasjonale behandlingstjenester deltar i forskning og bidrar til etablering/oppbygging av nasjonale og internasjonale forskningsnettverk.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Drives det forskning ved tjenesten?	X		
Deltar tjenesten i nasjonale eller internasjonale forskningsnettverk?	X		

Kommentar:

Det fremgår at det foregår et forskningsprosjekt. Det foreligger ikke oversikt over publisert materiale i 2014.

Det etterlyses en kort beskrivelse av behovet for forskning innen dette fagområdet og i hvilken grad forskningen bidrar til å utvikle og heve kvaliteten på utredning og behandling.

Resultatmål:

Nasjonale og flerregionale behandlingstjenester skal utarbeide resultatmål for de oppgaver som er tillagt tjenesten, og etablere et system for å dokumentere oppnådd resultat. Resultatmål for behandlingstjenester bygger på begrunnelsen for etablering. De skal være operasjonaliserbare og skal kunne måles.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Er det utarbeidet resultatmål for tjenesten?		X	

Kommentar:

Det fremgår ikke om det er utarbeidet resultatmål for tjenesten.

Referansegruppe:

Det skal oppnevnes en faglige referansegrupper for alle nasjonale tjenester. Gruppens fremste oppgaver er å bidra til at de nasjonale tjenestene blir drevet i tråd med intensjonen og at de avgir årlig rapportering fra sitt arbeid. Oppgaver, sammensetning og funksjon fremgår av referansegruppens mandat og regelverk for ordningen.

	Ja	Nei	Ikke oppgitt
Er det oppnevnt referansegruppe til tjenesten?	X		
Har referansegruppen godkjent tjenestens årsrapport?	X		
Representerer leder av referansegruppen en annen helseregion enn den region hvor tjenesten er lokalisert?	X		
Er alle helseregioner representert i referansegruppen?	X		
Har referansegruppen brukerrepresentasjon?		X	
Er det vurdert deltagelse fra andre aktører i referansegruppen?			X

Kommentar: Det er etablert en faglig referansegruppe for tjenesten. Referansegruppen har godkjent tjenestens årsrapport. Det vises til referansegruppens tilbakemelding.

Referansegruppens tilbakemelding er så kortfattet at den har liten verdi for tjenesten, helsetjenesten og de som har overordnet ansvar for drift og evaluering av tjenesten. Det er forutsatt at referansegruppen godkjenner årsrapport og utarbeider en tilbakemelding til tjeneste hvert år. Referansegruppens tilbakemelding er viktig for å kunne fastslå om tjenesten fungerer i tråd med intensjonen og at den enkelte helseregion får

ivaretatt sitt «sørge for ansvar» innenfor behandlingstjenestens ansvarsområde. Det etterlyses derfor en bedre og mer utfyllende tilbakemelding fra referansegruppens medlemmer hvorvidt den enkelte helseregion får dekket sitt behov for behandling innenfor tjenestens ansvarsområde.

Denne referansegruppen fungerer ikke etter intensjonen. Dette er nå påpekt over flere år.

Helsedirektoratets vurdering og anbefaling:

Helsedirektoratets vurdering er basert på opplysninger gitt i årsrapport fra tjenesten og kommentarer gitt av den faglige referansegruppen. Vurderingstema bygger på regelverk for ordningen.

Denne nasjonale behandlingstjenesten fungerer ikke i tråd med intensjonen. Tjenesten rapporterte ikke for driftsåret 2010. For driftsåret 2011 og 2012 var årsrapporten så overfladisk at det ble innhentet tilleggssrapport for driftsåret 2012. For driftsåret 2013 ble årsrapport og tilleggssrapport for 2012 lagt til grunn. Årsrapport for 2014 er mangelfull og ikke egnet til å gi et bilde av om denne tjenesten drives i tråd med intensjonen.

Det vises til kommentarer gitt for det enkelte punkt i denne evalueringen.

- Tjenesten ikke er likeverdig tilgjengelig. Det synes ikke å være iverksatt tiltak for å rette på dette.
- Det drives minimal kompetansespredning, dette til tross for at tjenesten ikke er likeverdig tilgjengelig.
- Tjenesten har fortsatt ikke etablert et kvalitetssystem for å følge opp egne behandlingsresultater.
- Det er ikke utarbeidet resultatmål for tjenesten.
- Tjenestens faglige referansegruppe fungerer ikke etter intensjonen.

Denne tjenesten er gitt i oppgave å ivareta «sørge for ansvaret» for en definert pasientgruppe på vegne av alle helseregioner. Det forutsettes at dette gjøres på en forsvarlig måte og i tråd med intensjonen for nasjonale tjenester.

Denne tjenesten verken rapporterer eller drives i tråd med intensjonen.

Konklusjon:

Denne nasjonale behandlingstjenesten ble regodkjent av Helse- og omsorgsdepartementet etter nytt regelverk 7. juli 2011. Helsedirektoratet har påpekt manglende etterlevelse av regelverk ved årsrapportering for driftsårene 2011, 2012, 2013 og 2014.

Tjenesten drives ikke i tråd med intensjonen for nasjonale behandlingstjenester. Helse Sør-Øst RHF, som overordnede ansvarlig for drift av tjenesten, bør iverksettes tiltak for å få denne tjenesten i tråd med intensjonen for ordningen. Det bes om en konkret tilbakemelding fra Helse Sør-Øst RHF om hvilke tiltak som er iverksatt ifm årsrapportering for 2015.